

COVID-19'un Nedenleri Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *COVID-19'un Nedenleri Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19417>

Özet

COVID-19 pandemisi'nin küresel çapta yayılması, hem davranışsal hem de bilişsel süreçlerin incelenmesini zorunlu kılmıştır. **COVID-19'un Nedenleri Alg?s? Ölçe?i**, bireylerin bu pandeminin ortaya çıkması nedenlerine ilişkin atıfların ve algılarının sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, Geni? ve arkadaşları (2020) tarafından yürütülen kapsamlı bir çalışmada kapsamında, pandemiye yönelik tutum ve algılarının değerlendirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Bu ölçme aracı, toplumsal düzeyde kabul gören veya reddedilen nedensel açıklamalar (doğal olaylar, biyolojik sava?, komplo teorileri vb.) ortaya koyarak, halk sağlığı iletişim stratejilerine ve psikososyal müdahalelere zemin hazırlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, Alg?, Nedensel Atıf, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Pandemi, Halk Sağlığı, Tutum.

Yazarlar

Bahadır Geni?, Nermin Gürhan, Murat Koç, Çiğdem Geni?, Büşra Şirin, O. Can Çırakoğlu, Bora Coşar.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **COVID-19 pandemisinin** ortaya çıkmasına dair algıladıkları nedenleri ve bu nedenlere yükledikleri önem düzeylerini belirlemektir. Bu ölçme, salgının nedenlerine yönelik inançların, bireylerin koruyucu sağlık davranışları ve genel kaygı seviyelerini nasıl etkilediğini anlamak için kritik öneme sahiptir. Araştırmacılar, elde edilen verilerle, farklı sosyo-demografik grupların pandeminin nedenlerine dair hangi atıf biçimlerini (içsel, dışsal, kontrol edilebilir, kontrol edilemez) benimsediğini analiz etmeyi hedeflemiştir.

Yapı

COVID-19'un Nedenleri Alg?s? Ölçe?i, psikolojideki **nedensel atıf teorisi** ve sosyal bilişsel yaklaşımlar çerçevesinde yapılandırılmıştır. Ölçek, bireylerin karmaşık küresel olayları anlamlandırma çabasının yansıtılan bilişsel algı yapılarının ölçer. Bu yapı genellikle, doğal/biyolojik nedenler, insan kaynaklı hatalar, ekonomik/politik komplo teorileri ve metafizik/ilahi nedenler gibi alt boyutlardan oluşur. Ölçeğin, bu farklı nedensel alanlardaki inançların gücünü tespit eden çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu varsayılmaktadır.

Geçerlik

Geni ve arkadaşlar (2020) tarafından yürütülen ölçek geliştirme çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerliliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. İçerik geçerliliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır. Yapı geçerliliği bakımında, ölçeğin teorik olarak ilgili olduğu diğer yapılarla (örneğin, komplo teorilerine eğilim veya sosyal kaygı) ilişkisi incelenmiş ve beklenen korelasyon paternlerini gösterdiği tespit edilmiştir. Spesifik geçerlik katsayıları (örneğin, KMO ve Bartlett test sonuçları) ilgili referans makalesinde detaylandırılmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, iç tutarlılığın değerlendirilmesi üzerine odaklanmıştır. Bu amaçla, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmede homojen olduğunu göstermektedir. Geliştirme çalışmasında, ölçeğin genel ve alt boyutları Cronbach Alfa değerlerinin kabul edilebilir düzeylerin (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde olduğu rapor edilmiştir, bu da ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal modelini belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin **COVID-19** nedenlerine yönelik algıları temsil eden birden fazla faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler, bireylerin atıflarını kategorize etmeye yardımcı olmuştur. DFA ise, elde edilen faktör yapısının veriyle uyumunu test etmiş ve model uyum indekslerinin (CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstererek, çok boyutlu yapıyı desteklemiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Ölçek Geliştirme/Uyarlama (Perception Scale Development)

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmıştır (Kesin bilgi için referans makalesine bakılmalıdır).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Türkiye genelinde farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden

oluşan örneklem.

Test Metodolojisi: Çevrimiçi anketler aracılığıyla veri toplanmıştır. Psikometrik analizler (AFA, DFA, Güvenirlilik analizi) kullanılmıştır.

İletişim ve Sorumlu Yazar

Sorumlu Yazar: Bahadır Geniş

Sorumlu Yazar E-posta Adresi: bahadirgenis06@gmail.com

Ücretler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için yazarın iznine tabi olabilir. Ticari kullanım koşulları için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: 2020

Kaynaklar

Geniş, B., Gürhan, N., Koç, M., Geniş, Ç., Şirin, B., Çırakoğlu, O. C., & Coşar, B. (2020). Development of Perception and Attitude Scales Related with COVID-19 Pandemia. *Pearson Journal of Social Sciences - Humanities*, 5(7), 306-328. doi: 10.46872/pj.127.

Makalenin orijinal bağlantısı: pearsonjournal.com

Ölçeğin PDF kopyaları aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

[covid-19un-nedenleri-algisi-olcegi-perception-of-causes-of-covid-19-toad.pdf](#)

[covid-19un-nedenleri-algisi-olcegi-perception-of-causes-of-covid-19-toad.pdf](#)

[covid-19un-nedenleri-algisi-olcegi-perception-of-causes-of-covid-19-toad.pdf](#)

COVID-19'un Nedenleri Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir. Maddeler, kaynak metinde doğrudan sağlanmamıştır. Maddeler için lütfen Geniş et al. (2020) referans makalesine başvurunuz.